

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
 Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Turåkra, "Kråksmåla".
 Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö, Ålgö socken.

Uppteckningen berör "Skogräva" och
 Ljærbrännaren "Gjälver" jämte fiska-
 ren "Tjäder" m. m.

Vol: 1.

Sidor: 1-9.

1.)

ACC. N:R. M. 6942:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fäderna talade mycket om "Skagrä-
va". Han höll mest till i stora barstugor.
Hennas man hette "Kulle", han for fram
som en "Vällvilling-(vansinnig) & bröt
ner stora präd & ställde till i form ^{och} vä-
der. Obs! Men "Skagräva" är ett i hägga god
lättinnigt stycke & får aldrig nog man-
folkahjälpe. Sätta bevar, sade mormor, till
stor del på att hennes gosse "Kullen" ä
så skaptes, att han insett på minsta
vis kan tillfredställa hennes olyglade
lidelser. Därför är ha rent galen efter
manfolk bland oss människor. "Skag-
räva" är be synes vacker, som en kottkä-
le sedd framifrån, men sedd från ryggen
är han ful & ihälig, som ett "Segpräg".
Han har b.o. en lång "rumpa (svans) som
gång hade "Skagräva" kommit in i en präd.

2.)
Alla beundrade hennes skönhet, för han
aktade sig sorgfälligt för att vända ryg-
gen åt sina beundrare. Men en nån han-
de hade kammit från torget där han
sålt en "ryst" träkol. Han kom att få
se henne på ryggridan och varsmade
svansen kam kläpade på protoieren nu-
der den vackra dräkten. Han viskade hen-
ne i örat, "Mamsell lilla, akta Edert kläp, så
ingen trampar på det!" Han drog åt sig
svansen och viskade tillbaka, "Set skä-
du ha hedersför." När han kom hem, så
började han äter kols. En natt han va-
rik nte & klöbbat till milan och kam
in i bytten, så låg samma vackra
dam i hans britts och lag förföriskt mot
hanam. Men hur det nu var, så vart han
belegen i belegen och tänkte, "du skä

3.)
få se sköna flicka, att är du djuru, så inset
barnar jag." Han gick för att omfamna
henne, men då varnade han "Korsnipsen (Kors-
en.) Åter sade han, "Hansell akta Skäpet!" så
förstod "Skogråvan" att han var ett egenkänd
och sade hett, "giv mig litet av din korv
och dit bröd, som du har på bordet, så
skall det aldrig frysa korv och bröd för
dig." Han gav henne ett stycke bröd & korv,
men så då, "fick han makt över honom."
"Skogråva" var honom bejälplig vid milan,
och kolningen gick märkt, men borden
blev, så han blott längfode till skogen och
städre var han, där honom tillmötes. Men
han ledsnade avsider på henne, och rådfrå-
gade en "klok käring" hur han skulle bli
"Skogråva" kvitt. Han sade, "Stjäl 3. av hen-
nas hovskar & linda dem om en färsk a-

lepinne och lägg i din bössa och skjut på
henne, så varder du henne kvitt. Han gjorde
så, och såg henne aldrig mera. "Skogrä-
va rör om all skogsfogel," sade de gamle, om
en jägare vill bli en mästertyft, så skall
han på en stobbe i skogen, en afton läg-
ga ett stycke bröd och kött och sätta sin
bössa vid stobben, så kommer "Skogräva"
o ladar bössen, och sedan skuter han så
mycket han vill. Hon äter upp brödet och
köttet; men får tillika makt med skyt-
ten, så hon loekar honom till kärlek.
Vägrar han samntaga henne, så förvilar
hon honom så han inte "hon känner på
sien stova igen," sade mormor. Så skat-
tar han åt honom, och uppenbarar sig
äter för honom mera förfärik än fört,
tills skytten blir rent "Färtäcker henne."

Men "Skogräva" kunde förvilla folk, som
inte hade minsta tilltröstan med hen-
ne. Påkade man utan vidare vilse
i skogen, så var det att befara det man
blivit narrad av "Skogrävan". Så var det
bra att "Vränga" (vända ut och in) på en
sina klädesplagg. Fann man sig inte
då tillräcka, så var bäst att läsa "Fader
Vår" ansörst (avigt) ty det hjälpte säkert.
Sade de gamle. — Har kolare och tjär-
brännare ville "Skogrävan" källa till och
fäderna berättade att det skulle funnits jä-
gare, som haft barn tilltröstan med
"Skogräva". Dessa barn blevo avantigt stora & ska-
ka, men så äta dom för två. På Thorskull-
skog i Kråksmåla-skogen badde för 100 år
sedan i en "jordkula" en man, som var så
stor och stark, som 4, men han åt för 4.

Han hette "Skogs-bdolu", och sadet vara
 san åt en kolare och en "Skogsväva." En
 dag var han till Thorshults by. Sam ha-
 de pröskat och kastat en del "Fällersj",
 som vägde 20. lispund tunnau. "Skogs-
 bdolu" hade slytt 44 mil hem till sin ku-
 la. Bunden sade, "Skark är du bdolu, men
 bär du en kanna å den här rojen hem
 till ditt utau 8 vila, så får du rojtu-
 na." "Mätt in" sade bdolu. Man mätte in
 en kanna roj i en stor säck. "Skogs-
 bdolu" steg in på lagen, slängde opp sä-
 cken på Lagbalken, som am det varit "En
 vante," så steg han ut och tog säcken
 på ryggen och gick äfföljd av bunden
 och drägen. Rodu gick hem utau att vila,
 och verkade ej det minsta trött. "Skog-
 bdolu" fick rågen, så slöt sagan om "Skog-
 vävans roj."

27)

ACC. NR. M. 6942:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stram redan sagt så ville "Skagräva"
gärna hålla till hos kolare och tjärbrännare.
En gång kom hon till en tjärbrännare, som
hette "Själ". Han såkte på mångaldiga
rätt locka honom till kärlek, men han
var och förblev sin unga hustru trogen
och sade åt "Skagrävan", "jag går inbet över
än efter vatten, så mycket du nu vet det"
Samma svar förbrät "Skagräva." så han såk-
te att släcka salen för honom. Men han tog
en "skopa het tjära och slängde in i ken-
nas ihäliga bygg, det brändt & svod gruve-
ligt. Han jog ibäg över ballapparna & skrek
"Själ har förstört mej, Själ har förstört mej!"
Men tjärbrännaren ropade efter henne
"Själ göra & själ ha, själ göra & själ ha!"
Samma har blivit till ett ordstäv i våra orter,
när någon i överdåd störfar sig i obryck
"Själ göra & själ ha!"

8.)

ACC. NR. M. 6942 : 8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

F. d. Skamharen Nils Svensson (Vanligen kallad Nisse - med attulet) för han hade på akter. Han var född i Thorshult, Kråksmålaröcken, Kalmar-Län 1848. Död 1934 i Kråksmåla kommunens äldre damps hem. Han berättade om en "Skagräva" och en fiskerö "Tjäder." In till Kråksmålaröcken gränsar till en del en stor insjö, som heter "Mugunsee." "Tjäder" var där en ljus rammar kväll & fliskade. Så fick han höra en röst ropa; som av en flicka, "Tjäder, kom & se mej över viken." "Tjäder" trodde att det var någon av flickorna från Kranatorpet "Öllefors", som ropade, så han rodde Eliak. När han kom fram stod på stranden en underkän flicka och smålag mot honom, men han visste ej vem han var. Han satte sig på akterkamren.

9.)
 Honna mitt rde på viken sökte han
 locka honom till kärlek och blottade
 lidelsesfullt sin kopp. Så sade "Tjäder"
 "Skäna flicka, hur vågar Ni så göra på tu man
 hand med en ung man; det kan lända
 oss båda till föga heder." Men han blott
 lag emot honom. "Tjäder gick för att sam-
 laga henne. När han omarmade henne
 så sade "skogrävan, "Gist du kristen, nu
 lurade jag dej." Men han varnade att
 han var ihälig i ryggen och knuffade
 henne över aktern och sade, "Gist Faen
 nu plussar jag dej." Knappst var "skogrä-
 va" i vattnet förlän sjön kokade sam
 en kittel; och genarmvat ridade "Tjäder"
 skanden. Så gick han höra ett skrätt öppe
 i en ball. Så satt "skogräva" där något grovt
 le om en hallegren och slängde med bevernen. "Tjä-
 der så, "Sra du åt Helvetet med dej." Så förvaran han med ett
 hest skrätt.